

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske peti-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

O obrtniških šolah.

Kdor s paznim očesom razvoj našega naroda zasleduje, zapazil bode, da se je sicer tekom zadnjih dvajset let narodna zavest na Slovenskem, zlasti pa na Kranjskem mogočno razširila in utrdila, da pa nijsmo enako napredovali v gmotnem oziru, ker kljub krepkosti in delavnosti našega ljudstva splošno blagostanje vendar hira in propada. Uboštvo, ki se kaže posebno po Dolenjskem in Notranjskem, je žalostna in vsega premisleka vredna prikažen. Naši politiki se bodo morali resno pečati z njo, kajti gotovo je, da se le on narod sme prištevati zdravim in čilim, kateremu se množi narodno premoženje, in da tudi najzavednejše ljudstvo politično umira, če ga pošast paverizma objema s suhimi mrtvaškimi rokami.

Pravi vzrok, da v materialnem oziru rakov pot hodi, se nam pač vidi ta, da se Slovenci skoro izključljivo pečamo s poljedelstvom, za katero so dandenes po vsej zapadnej in srednji Evropi nastopili slabi časi. Od vseh strani čujejo se glasne pritožbe, da žitna produkcija naših dežel ne more več tekmovali z rusko in posebno z ameriško, ki se vedno silneje razvija. Živinoreja sicer še drži nekoliko posestnika, ali gotovo se bližamo dōbi, ko bodo napredki v kemiji in tehnične iznajdbe trgovino s frišnim mesom z Ameriko, morda celo z Avstralijo ustvarile, tako, da bosta ta dva kontinenta s svojim neizmernim bogatstvom na živini našim živinorejcem isto nevarno konkurencijo delala, kakor uže sedaj Amerika žitnim producentom s svojimi poljskimi pridelki. Če se pa bogati posestniki na Nemškem, Francoskem, Angleškem ne morejo ustavljati pretečej tej nevarnosti, kako se je bode uspešno ubranil ubogi slovenski kmet, na svojem neznatnem, večidel neplodnem posestvu, brez kapitala, preobložen z davki, omagujoč pod teškimi bremenmi, katere mu država brezobzirno dan za dnevom nalaga.

Ako hočemo tedaj pomagati svojemu narodu, moramo ga pripraviti do tega, da se tudi on bolj poprime tako važne obrtnije.

Tu nikakor ne mislimo na velikanske tovarne, na obrtniška podjetja s silnim kapitalom. Ne gledé na to, da naš narod tega kapitala ne premore, nas tudi pogled po krajih z razvito veliko obrtnijo uči, da se bogatstvo, izvirajoče iz teh podjetij navadno ne razširja mej narodom, temveč se nakopiči v skrinjah nekaterih bogatinov, kateri potem nad svojimi delavci na enak način gospodujejo, kakor v prejšnji fevdalni državi oblastni plemenitaši nad svojimi robovi. Ako tedaj te obrtnije, katera tudi mnogokrat v fizičnem in нравstvenem

oziru narodu škoduje, Slovincem nič posebno ne želimo, meri naša misel na to, da bi se mej nami poleg poljedelstva razvila krepka domača industrija (hausindustrie), katera ne ustvarja posebnega stanu delavcev brez imetja, temveč le kmetovalcu kak postranski prislužek priskrbi, ter mu ekonomični obstanek zlajša in zboljša. Zlasti mej kranjskimi Slovenci pa so tla jako ugodna takej domačej obrtniji, katera se v mnogih krajih itak uže nahaja. Izredna nadarjenost našega naroda za mehanična in ročna dela razvidi se posebno iz velikega števila naših „samoukov“ in prav duhovito mi je v prijateljskem pogovoru velezaslužni naš pisatelj Str. omenil zanimivi faktum, da konkretnega izraza za pojem „avtodidakta“ kakor je slovenska beseda „samouk“, ne nahajamo v nobenem drugem jeziku, grščino izvzemši.

Ali v današnjih razmerah, ko razvijeno občinstvo producentu vedno večje terjatve stavlja, tudi domača obrtnija ne more napredovati, celo obstati ne, brez posebnih obrtniških šol, kjer se prebivalstvo izuri v tehničnem in umetnostnem oziru, kjer vidi novo orodje in nove oblike, ter se praktično seznanja z vsemi napredki v dotičnej stroki. Tu ne smemo misliti na one drage zavode, kakor jih je vlada deloma z nepovoljnim vspehom, po nekaterih mestih z uže razvito obrtnijo, na pr. v Brnu, Pelzenu, v Liberci (Reichenberg) ustanovila; še manj se oziramo na „obrnjiške“ šole, navadno prilepljene kakej realki ali realnej gimnaziji, katere po našem mnenji némajo drugega pomena, nego da dotičnim profesorjem do nekega postranskega prislužka pomorejo. Marveč to, kar imamo pred očmi, to so po deželi razdeljene, strogo praktične strokovnjaške šole z delavnicami.

Nemci, kateri so v minolej dōbi vse državne sile na razpolaganje imeli, ustanovili so si veliko število enakih obrtniških šol; dasiravno so ti zavodi komaj ustanovljeni, vzbujali so vendar njih izdelki posebno na pariškej razstavi splošno pozornost, ter so jim pridobili tako častno priznanje, da jih Nemčija uže v veliko večje meri posnema ter poskuša z večjimi plačami od avstrijskih šol izvabiti učitelje. Le-te šole obsegajo štiri glavne obrtnijske stroke: lesno in kamenarsko obrtnijo, kemično, tekstilno in mašinsko obrtnijo, ter se razdelé v šole prve in druge vrste.

Zvlasti lesna obrtnija, katera v svojih glavnih oddelkih, rezbarstvu, strugarstvu in mizarstvu, toliko raznih izdelkov obsega, od priprostega stola do umetnega salonskega pohištja in z intazijaturo (lesnim mozaikom) in bogato ornamentiko, od korita do velikanskega soda, od kuhinjske žlice in nožnega ročaja do strugarskega umotvora, od lesene igrače za par soldov do altarnega kipa,

zlasti ta prevažna obrtnija bi se morala kaj lepo razvijati mej kranjskimi Slovenci! Ta obrtnija našim rojakom nij tuja, ona obstoji uže n. pr. v ribniškem okraji, dasiravno še v primitivnem stanu in omejena na malo izdelkov. Potem pa treba pomisliti, da ima Kranjska obilo lepega in cenega lesa in da ima narod sam odlično sposobnost za tehnično stran te obrtnije in dovolj naravnega okusa za umetno obliko. Našli smo na Kranjskem priproste kmetske mizarje, kateri bi se mogli meriti z najboljšimi umetnimi mizarji dunajskimi, če bi bil prirojeni talent količkaj podpiran od sistematične strokovnjaške odgoje.

Enake šole za lesno obrtnijo bi se tedaj lahko dale ustanoviti in sicer ena na Gorenjskem, morda v obrtni Škofjeli, kjer se je podvzetno prebivalstvo uže pečalo z lesno obrtnijo, druga na Dolenjskem v Ribnici, tretja na Notranjskem v Cerknici ali Ložu. Uravnava je pri teh zavodih jako prosta; na čelu stoji jim učitelj, kateri pa mora ob enem biti rokodellec in umetnik, izveden v tehniki rokodelstva, ter tudi izobražen v umetnostnem oziru. Poleg njega morda še kak učitelj, potem pa, ker je delovalnica glavna stvar, jeden ali dva izvrstna praktična delavca kot delovodji (werkmeister). Število učencev ne bi smelo biti večje, nego kakih 50, ker se sicer učitelji in delovodje ne morejo dovolj pečati s posameznimi. Vstopivši v obrtniško šolo po dokončane ljudske šole, učijo se učenci poleg rokodelstva v vseh svojih strokah posebno risanja in modeliranja, ter se vadijo še v računanji in lepomisli. Ker je poduk sistematičen, popolnem neodvisen od posameznih naročil, kakor sicer iz občinstva slučajno prihajajo, ker združuje praktično temeljitost s teoretičnim znanjem, se bode tudi gotovo mladenič na ta način veliko hitreje in boljše izobraževal v svojem rokodelstvu. Vrh tega je vsem tem zavodom načelo, da se učencem, kakor hitro sodelujejo pri izdelku, ki ima vrednost za prodajo, delo plača, ne glede na to, če se stvar proda ali ne. Obrtniška šola v Vlaškem Mežerču (na Moravskem), katera ima učence izključljivo češke narodnosti, izplačala je na ta način tekom 11 mesecev 47 učencem lepo svoto 4046 gold., kar za začetek gotovo nij mala reč. Vsem tem šolam pa preskrbuje trgovinsko ministerstvo strokovnjaško izobražene učitelje in delovodje, jih plačuje, kupuje zavodu potrebne stroje, modele, orodje in druge učne pripomočke, ter skrbi celo za potrebne naročbe. Le za potrebne prostore, za luč in kurjavo morajo skrbeti dotične občine.*

* Iz člankov, katere je prof. Exner v „Beilage zur Wiener Abendpost“ pod naslovom: „Die gewerblichen Fachschulen“ prijavil, se razvidi, kako malo stanejo te prekoristne naprave. Šola v Vlaškem Mežerču n. pr., katera je skoro največja, ima normalni

jedno za državnega pravnika, jedno za zagovornika, jedno za priče in jedno za obdobjenja; potem 5 sob za pisarno državnega pravnika. Za zidanje je proračunjenih 30.000 goldinarjev.

— (Zima) se zopet pri nas kaže; po tem ko smo imeli tri dni prijetne, skoraj tople, pritisnil je minole nedelje zopet mraz, in šteli smo v nedeljo in ponedeljek v jutro od 8° — 11° R. pod ničlo. Pota po Ljubljani so vsled tega zopet nevarna, ker je na nekaterih mestih gladko, kakor bi po steklu hodil, a nigdo se ne potrudil, da bi tja vrgel pest smetij ali peska. Na to paziti je se ve dolžnost magistrata, ali — kaj hočemo?

— (Po prenehanju živinske kuge na Kranjskem) razglasa deželni predsednik uradno oznanilo, da je vse izgube na Kranjskem bilo 734 govejih glav, 43 ovac in 14 koz. Od teh je 66 goved od bolezni crknilo, druga žival je bila kot sumnjiva pobita. Kuga se je zanesla iz Hrvaškega, iz Karlovca. Ker je kuga potihnila, sme se odslej živina spet skupaj napajati, semnji so v celem deželi spet dovoljeni, le v črnomeljskem, novomeškem, krškem in zatiškem okraji se živina za zdaj ne sme še na semnje goniti.

— (Črnomeljska čitalnica) je izdala tiskan imenik svojih udov in naznanila, da je program njenih predpustnih zabav sledeči: 1. jan. Šaljiva loterija, petje in ples. Od 4.—6. jan. Streljanje na dobitke. 11. jan. Plesni venček. 18. jan. Veliki ples. 25. jan. Plesni venček. 2. febr. Vodnikova svečanost. (Program se izda pozneje.) 8. febr. Veliki ples.

— (Neprijazno prorokovanje.) Iz brežkega okraja se je oglašil v mariborskem „Gospodarji“ prorok, ki tako-le zlo prorokuje: Od rojstva Kristusovega sem se nijso štiri velike premičnice (planeti) osolnčja: Jupiter, Uran, Saturn in Neptun ob enem blizu solca shajale. To se bo pa sledeča leta godilo. Istočasno prisolnčje teh planetov se je poprej vselej odlikovalo po velikej kugi, umrljivosti, strašnih nalivih, stanovitnej suši in drugih grozovitostih, kakor zgodovina dveh jezer let spričuje. Tako so v 6. in 16. stoletju po Kristusu najhujše kužne bolezni nastale, akoravno so le trije teh planetov solcu se bili približali. Toda od 1. 1880 do 1885 bodo vsi štirje blizu solca svoj tek imeli, kar se bo razodevalo po nezmernej mrzlosti in sledečej vročini, velikih povodnjih in nesrečah, splošnej nerodovitnosti poljskih pridelkov, zlasti podzemeljic, po hudih treslikah in pomoru pri ljudeh in živini. Čudno se to strinja s starodavno pripovedko: „Kadar se bo velika noč na Markovo, binkošte na Antonovo, in Telovo ob kresu obhajalo, bo vse po svetu tarnjalo.“ No in to se bo 1886 dogodilo, od kojega leta se pravi: totus mundus vae clamabit — vesoljni svet bo gorje kričal. To bi bila res žalostna novica in britko prorokovanje vsem ki smo komaj dočakali konec nesrečnih sedemdesetnic.“ Mi upamo, da se je baje prorok kaj zmotil.

Listnica upravnistva. G. F. P. v Celovci: Ne moremo ustreči, ker so nam uže pošle dotične številke.

Loterijske srečke.

Na Dunaji 3. januarja: 36, 78, 1, 48, 44.
V Gradci 3. januarja: 68, 78, 72, 37, 26.

Tuji.

4. januarja:

Evropa: Dr. Švabnik iz Laškega. — Dr. Fon iz Zagreba.

Izdatelj in urednik Makso Armič.

Pri **Stonu:** Pleteršnik iz Radovljice. — Jaške z Trbovlj. — Scheyer iz Rateč.
Pri **Maliči:** Langer iz Dunaja. — Fuchs iz iz Gorenjskega. — Entremont iz Dunaja.

Dunajska borza 5. januarja.

Izvirno telegrafično poročilo.			
Enotni drž. dolg v bankovcih	70	gld.	15
Enotni drž. dolg v srebru	71	"	40
Zlata renca	81	"	95
1860 drž. posojilo	111	"	—
Akcije narodne banke	846	"	—
Kreditne akcije	291	"	50
London	116	"	65
Srebro	—	"	—
Napol.	9	"	30
C. kr. cekini	5	"	53
Državne marke	57	"	70

Popolna razprodaja zaloge drobnin

v hiši št. 11 na mestnem trgu.

C. Zabukovich.

Novo!

Ponarejenih novcev nij več!

Steinerjev kamen za poskušanje

zlata, srebra, dragocenostij itd.

v obliki za životnikov žep, neobhodno potreben vsakemu trgovcu, blagajniškemu uradniku, zlatarju in zasobniku.

à etui 85 kr. Samoprodaja za Kranjsko:

Josip Geba,

(2—3)

urur v Ljubljani.

Velika prodajalnica,

na zelo obiskovanem kraju v sredi ljubljanskega mesta, pripravna za prodajanje vsakršnega blaga, galanterijskih predmetov ali moke, se daje v najem in se more takoj preseliti v njo. — Natančnejše pové Fr. Müllerjev Annoncen-Bureau. (7—1)

Le jedenkrat

podaje se tako ugodna prilika, da si za polovico prave cene omisli vsakdo izvrstno uro.

Velikanska razprodaja.

Politične razmere, ki so nastale v celem Evropi, zadele so tudi Svico; vsled teh razmer se je na stotine delavcev izselilo, tako da je obstanek tovarn jako dvomljiv. Tudi največja fabrika za ure, katero smo mi zastopali, se je zaprla začasno, ter nam je zaupala prodajo svojih ur. Te tako zovane **žepne ure** so najboljše ure celega sveta, kojih okrovi so izdelani iz najfinejšega **srebrnega niklja**, so izredno elegantno gravirani in giljoširani, ter so ameriškega sistema. **Vsled neke vlastne konstrukcije ne more se taka ura nikdar pokvariti, pade ehko na tla, sme se stisniti, a vendar ura pri tem nič ne trpi.**

Proti povzetju, ali vposiljativni male svote, katera je pri vsakej baži ur zaznamovana, s katero je plačana le pridejana zlata double urna verižica, baržunasti etui, glavni ključ za ure in delavska plača, dobi vsakdo najfinejšo repasirano uro skoraj na polovico **zastonj**. Vse ure so natanko repasirane, ter **garantujemo za vsako uro pet let.**

V dokaz gotovega jamstva in stroge solidnosti, prevzemamo s tem dolžnost javno, da vsako nepristoječo uro nazaj vzememo, in z drugo zamenjamo.

Izpisek ur.

1000 komadov remontoir žepnih ur, katere se pri kozici navijajo brez ključa, z dvojnimi okrovom in kristalnim okrovom, izredno natančno regulovane; razen tega so tudi elektrogalvanično pozlačene, tako da jih nobeden zlatar ne more od pravo zlatih razločiti; z verižico, medaljonom itd. **preje jeden komad gl. 25, zdaj le gl. 10.20.**

1000 komadov krasnih ur na sidro (ankeruhr) od najtežjega srebrnega niklja, tekočih na 15 rubinih, z emailiranimi kazali, kazalom za trenutke in kristalnim ploščnatim steklom, natančno repasirane; **preje jeden komad gl. 21, zdaj samo gl. 7.25.**

1000 komadov mobilnih ur na valje (cylinder-uhre) v teških giljoširanih okrovih od srebrnega niklja, s kristalnim ploščnatim steklom, tekočih na 8 rubinih, fino repasirane, z verižico, medaljonom, in baržunastim etuijem, **jeden komad preje gl. 15 zdaj le gl. 5.60**

1000 komadov Washingtonskih ur na sidro od 13lotnega srebra, potrjene od c. k. denarnega urada, tekoče na 15 rubinih, elektrogalvanično pozlačene, da jih ne more nobeden strokovnjak ali zlatar od pravo zlatih razločiti; fino na trenutke regulovane in poskušene. **Teh ur stal je preje jeden komad gl. 27, zdaj pa le gl. 11.40.**

1000 komadov Washingtonskih remontoir žepnih ur, od pravega 13lotnega srebra odo-

brenega od c. k. denarnega urada, pod najstrožjim jamstvom na trenutek repasirane, s kollesjem od niklja in privilegiranim regulovanjem, tako da se nij treba teh ur nikdar popravljati. Pri vsakej uri da se zastoj tudi jedna zlata double urna verižica, medaljon, baržunasti etui in ključ; **vsaka taka ura stala je preje 35 gl. zdaj pa samo gl. 16.**

1000 komadov ur za dame od pravega zlata z 10 rubini, preje gl. 40, zdaj gl. 20.

1000 komadov remontoir ur od pravega zlata za gospode ali gospé, preje 100 gl. zdaj gl. 40.

650 komadov stenskih ur v najfinejšem emailiranem okviru z zvoničom, repasirane, preje jeden komad gl. 6, zdaj le gl. 2.75.

650 komadov ur z ropotcem, fino regulovane, dajo se rabiti tudi na pisalni mizi, preje gl. 12, zdaj le gl. 5.80.

650 komadov ur z majatnikom (pendeluhre) v fino izrezljanih gotičkih visokih omaricah, navijajo se vsaki osem dnij, fino na trenutek regulovane, lepe, in impozantne. Ker je taka ura po minolih 20 letih še dvakrat več vredna, naj bi jo imela vsaka družina, posebno ker se s tako uro soba olepša. **Te ure stale so preje gl. 35, zdaj se dobi jeden komad za smešno nizko ceno gl. 15.75.**

Pri naročilih za ure z majatnikom (pendeluhren) priloži naj se tudi mala svota.

Naslov: **Uhren-Ausverkauf**

(594—2)

von

Philipp Fromm, Uhrenfabrik,
Wien, Rothenthurmstrasse Nro. 9.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.

Da enaki zavodi, kateri imajo namen umetnostno obrtnijo (kunstindustrie) gojiti, mnogo koristijo, bode pač vsakemu jasno. Koristijo neposredno, ker mnogim mladeničem strokovnjaško izurjenost podelijo, katero si v tej meri pri posameznem mojstru nigdar ne bi mogli zadobiti; na ta način si lahko osigurijo svojo bodočnost, bodi-si, da ostanejo kot samostojni mojstri v domovini, bodi-si, da otidejo v tuje kraje, kjer lahko po delavnicah za umetno mizarstvo po velikih mestih lep denar služijo. Koristijo pa ti zavodi tudi posredno, ker se svojim izgledom na druge rokodelce uplivajo, kateri se čisto nehoté z novimi oblikami in iznajdbami, z napredki v tehniki in umetnosti seznanjati. Celo ves narod v okolici, kojemu se sicer le redkokrat prilika ponuja, da vidi kaj umetno dovršenega, zadobi zopet čut za oblike in barve, estetičen okus, ter tako napreduje v narodnem izobraženju.

Domačo obrtnijo bodo enaki zavodi se ve da le indirektno podpirali. Ta namen se bode pa lahko dosegel s prav elementarnimi šolami po ónih vaseh, kjer je uže kaj domače obrtnije ali kjer bi se dala razvijati. Tú zadostuje popolnem izgledna delovalnica (mu-sterwerkstätte) z enim razumnim delovodjo, kateri bi vaško mladino podučeval v elementarnem risanju in v rokodelstvu s posebnim ozirom na dotično obrtnijsko stroko. Muštri, modeli, novo orodje, kar vse vlada preskrbuje enakim učilnicam, potem izdelki sami na sebi bodo go-ovo tudi drugo prebivalstvo spodbujali, da se obrtnega dela veselo poprime, ter v njem napreduje, kakor to zahteva hitro se razvijajoča naša dóba.

Neki privatni podvzetniki iz Tirolskega, kateri so v Domžalah na Gorenjskem uvedli obrtnijo sè slavniki, dokazali so dejansko, da so tudi pri nas razmere za obrtnijo ugodne. Kar se je v Domžalah vršilo po privatnem podvzetju, to i še veliko več bi se v drugih obrtnijskih strokah dalo storiti, če se država sè svojimi neizmernimi silami stvari poprime. Praktični Čehi spoznavajo uže važnost obrtnijskih šol, ter v posebnem oddelku svoje spomenice primerno število teh prevažnih zavodov od vlade zahtevajo. Posnemajmo tedaj tudi mi naše brate na Češkem in terjajmo odločno, da vlada tudi na Slovenskem ustanovi obrtniške šole!

Naši poslanci, katerim je izročeno varstvo duševnih in materialnih koristij našega naroda, naj se tedaj poprimejo te stvari, naj preštudirajo naše nasvete ter naj stavijo potem vladi dotične predloge. Ali s tem, da vlada zadostuje terjatvam in nam obrtniške šole ustanovi stvar še nij dognana. Treba je, da se tudi narodu prikupijo, da se ljudstvo, katero je čestokrat a priori tudi koristnim novarijam protivno, zanj pridobi in ogreje. Ker v tem oziru od poklicanega organa, ljubljanske kupčijske zbornice ničesa ne moremo pričakovati, bodo posamezni rodoljubi morali delati na to, da narod spoznava korist teh naprav, da jih podpira sè svojimi simpatijami. Vsem razumnim narodnjakom, zlasti pa vplivnej slovenskej duhovščini, katera svojega domoljubja pri nobenej priliki ne zakriva, priporočamo tedaj toplo prevažno to zadevo!

Fr. Š.

budget 3400 gold., in lahko rečemo, da bi vlada na Kranjskem štiri obrtniške šole mogla napraviti z denarjem, katerega stane povsem nepotrebna gimnazija v Kočevju. In obrtnim ter trgovim Kočevarjem samim bi bilo z obrtno šolo bolj ustrezno, nego z gimnazijo, ker to imajo uže v bližnjem Novem mestu.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 7. januarja.

Te dni smo v prvem članku poročali, da nemški ustavoverci vabijo **Poljake** v zvezo zoper Čehe in Slovence. Z zadovoljstvom moramo denes povedati, da poljske novine z zasmehom odbijajo nemško ponudbo, zlasti prvi njih organ Ilovski „Gazeta Narodowa“, ki odgovarja pozivu „Deutsche Ztg.“ „Gazeta Narodowa“ pravi v svojem članku: „Poznamo mi Nemce; dokler bi nas potrebovali, nam obe-tajo zlate gore, kadar pa nas ne bi več potrebovali, davili bi tudi nas. Bolje in koristnejše je za nas Poljake, da pošteno in odkrito ravnamo in se v nobeno umazano kupčijo s centralisti ne spuščamo; Poljaki imajo tudi svojo misijo v slovanskem svetu.“

O liberalcih centralistiške stranke **držav-nega zbora** se zopet nekaj čuje, kar je pa zanimivo samo iz tega, ker hočejo na vsak način oprati svoj odpad pri glasovanju o vojaške postavi. Uredniku „Prager Tagblatta“ je dejal jeden teh odpadnikov zopet, da je bilo ministerstvo Hohenwart-Clam uže zaznamovano, odlična mesta in prva bi pa nastopili možje, kakor Lobkovic in Rihard-Clam. Mejtrem, da bi se v administraciji in javnosti vse tako neugodno premenilo centralistom, da bi ob novih volitvah gotovo propali. Ako bodo — tako je govoril ón centralist, — fortšritlerji ostali še nadalje nespravedljivi, potem se bode osnoval klub levega centra. Neimenovani centralist moral bi vendar uže znati, da v javnosti se je uže zdavna vse neugodno centralistom premenilo, in da nájmo nikjer več za-upanja. Ime „ustavoverstva“ več ne vleče ljudstva náse, ker je uvidelo, kako sleparstvo se je dotlej ž njim delalo.

Komisija za posvetovanje o **češkej** spomenici je imela pod predsedstvom Pražakovicim dné 5. t. m. svojo prvo sejo. V komisiji so: baron Kušin za notranje ministerstvo, dr. Heider za naučno, bar. Sacken za justično, baron Distler za finančno, Arnt za trgovinsko in vitez Weeber za poljedeljsko. Ustavaki se jezé, da ima predsedstvo Pražak.

Vnanje države.

Avstrijski zastopnik pri **srbskej** vladi, baron Herbert, je dné 4. t. m. izročil knezu Milanu lastnoročno pisano pismo avstrijskega cesarja, v katerem se naznanja poročitev nadvojvodinje Kristine sè španskim kraljem Alfonzom XII. Trgovinska pogodba z Avstrijo še nij dovršena in tudi železniško vprašanje je še nerešeno.

Na **Italijanskem** se zopet oglašajo iredentovci; izdal je te dni Imbriani neko brošuro, katera trdi, da vlaški ministri podpirajo iredentovce. Ta brošura je italijanskej vladi prišla jako neugodno, za to vse stavi na laž, kar se trdi v brošuri.

Iz Londona poroča zadnji telegram, da je v **Irlandiji**, v Carraroe, resen upor zoper angleško vlado vzdignil se.

Dopisi.

Z Notranjskega 3. januarja [Izviren dop.] Naš državni poslanec g. Adolf Obreza, je razposlal ónim možém po svojem volilnem okraju, ki so udeleženi pri znanem Abendrothovem podvzetju, sledeče naznanilo:

„Grozna krivica, katera se godi mnogim posestnikom iz Logaškega in Postojnskega okraja s tem, da jim podvzetnik prevaževanja eraričnega blaga, Abendroth, v Hercegovini zaslužene vožnine neče ali ne more izplačati, bila je povod, da sem kot zastopnik teh okrajev v državnem zboru interpeliral v tej zadevi gospoda ministra deželne brambe in sploh stavil vprašanje, je-li misli visoko c. k. minister-

stvo skrbeti za to, da zadobé vozniki svoje težko a pošteno zaslužene novce.

„Gospod minister mi sicer o tem še nij odgovoril, vendar le sem pa vsled mnogih govoric, katere je ravno prouzročila moja interpelacija v različnih dunajskih krogih — poizvedel, da je pri tem podvzetji razen Abendrotha, kateri sedaj néma nikakega premoženja — udeležen bil tudi neki bogat dunajski bankir z imenom Russo.

„Ta bankir more in je deloma tudi zavezan poplačati zastale zneske zaslužene vožnine.

„Nij minulo mnogo časa po mojej interpelaciji, ko je prišel k meni zastopnik Abendrotha in Russa, kateri se je izrazil, da želita podvzetnika pod gotovimi pogoji in po natančno dovršenem računu dogovoriti se z vozniki. —

„Prepričan sem, da s pridobljenimi dokazi, da je pri podvzetji razen sedaj ubožnega Abendrotha udeležen tudi bogati bankir Russo — se bode po sodnijskej poti primeroma izdatni znesek zaslužene vožnine pridobil.

„Pred vsem bi bilo potrebno, da bi se z lepim potom stvar poravnala. Morebiti se po tem potu, da se prihranijo troški večje pravde — dovelj doseže.

„Če bi pa vse to bilo brezuspešno, potem je se ve da potreba stvar naravnost izročiti dobremu in izkušenemu advokatu na Dunaju.

„Kot zastopnik Logaškega in Postojnskega okraja v državnem zboru si smatram za svojo dolžnost, da vse mogoče in potrebno storim, da vozniki iz teh okrajev zadobé svoje težko zaslužno plačilo.

„Ne bodem mudil časa in vse svoje zmožnosti hočem uporabiti za to, da se vsaj deloma in v izdatno primernej svoti reši krvavo zaslužena plača poštenih voznikov.

„Ako torej vozniki želé in ako stavijo v mé popolno zaupanje, da bi jih v tej zadevi zastopal nasproti Abendrothu in bankirju Russo-u da bi mesto njih sklepal poravnave in nasprotno v slučaju, ko bi se izprevidelo da je poštena pogodba nemogoča — nastopil sodnijski pot, ter vse to izročil poštenemu advokatu na Dunaju — potrebujem az po notarju izdelano pooblastilo.

„V to svrhu sem se tudi uže z gg. notarjema Beseljakom v Postonji in Gruntarjem v Logatcu dogovoril, da bosta ona dva preskrbela dotična pooblastila.

„To pooblastilo se bo podpisovalo dné 16. januarja ob 9 uri dopoldné v Bistrici; dné 18. januarja ob 2. uri popoldné v Št. Petru na štacjonu, in dné 11. januarja ob 2. uri popoldné v Dilcah. Razen tega se lahko tudi vsaki dan v Postojni to pooblastilo pri gospodu notarju do 20. januarja podpiše.

„Ravno tako bode za Logaški okraj gospod Gruntar c. k. notar v Logatcu preskrbel potrebno pooblastilo in je odločil za podpis 4. in 11. januar 1880. Vozniki iz Logaškega okraja, kateri nameravajo priti torej k podpisu, naj tedaj pridejo gotovo ta dan v Cerknico.

„Vsak voznik pa naj soboj prinese in izroči gosp. notarju 1 gld. 50 kr. in sicer 1 gl. kot predplačo za slučaj ako bi bilo potreba najeti advokata, 50 kr. pa za sestavo pooblastila, za legaliziranje in kolek.

„Končno še to omenjam, da je skrajni čas, da bode pooblastilo gotovo do 20. januarja 1880 podpisano, popolnem dogotovljeno,

da je jaz lehko potem sprejemem v daljno uporabo.“

Cerknica dné 29. decembra 1879.

Adolf Obreza.

Ker ravno v tistih krajih na Notranjem žuga to zimo lakota in straja, kjer imajo ljudje lepe denarce od podvzetnika Abendrotha terjati, smeli bi upati, da bode vlada gospoda Obrezo podpirala, ker ravno prejšnja vlada je sokriva izgube Notranjcev. In na prejšnjo vlado svoje stranke naj tudi „Laib. Tagbl.“ adresira svoje članke.

Iz Zatičine 31. decembra. Izv. dopis.]

Dovolite gospod urednik, da v vašem cenjenem listu slovenskemu ljudstvu naznanjam, kako lepo je na sveti večer šolsko mladež obdarovala tukajšnja velikoposestnica, plemenita gospá Födransberg. Še čez štirideset otrok se je zbralo v hiši pl. gospé, kjer je stalo v sredi sobe krasno okinčano, z nebrojnimi lučicami razsvitljeno božično drevesce. Otročiči kaj takega ne vajeni, bili so zelo obradovani in bila jim je velika radost in veselje na lici brati. Prijazno nagovori pl. gospá otroke, navzočne gospode in gospé, jim razlaga pomen tega drevesca, kakor tudi pomen svetega večera. Otročičem je pa posebno priporočevala, da naj bodo pridni, pokorni ne le staršem, ampak tudi učnikom, da naj starost spoštujejo. Priporočevala je tudi pl. gospá, da naj se lepo obnašajo, posebno po potu, kadar v šolo in iz šole gredo, da če bodo tako delali, jih bode ob letu mali Jezusček še lepše obdaroval. Na to so se razdelila božična darila in sicer: mnogo obleke, ki sta jo pl. gospá in gospodična Vidiceva sami izdelali, potem pa mnogo šolskih rečij, kakor: zvezkov, svinčnikov itd. Dolžnost me torej veže, da se v imenu obdarovanih otrok pl. gospé in gospodični za toliko radodarnost in toliko trud očitno zahvaljujem, ter zakličem: Bog ji živi še mnogaja leta!

France Kovač, učitelj.

Iz Istre 4. januarja. [Izv. dop.] Siromaštvo prodira dalje in dalje, obsega večje in večje kroge, — s temi besedami vam označim vse današnje stanje v Istri. Vsega manjka ubogemu Istraninu, néma živeža, néma obleke, denes ne vé, kaj bode jutri dejal v usta, ako bode sploh kaj imel, revščina je nepopisljiva, in, morebiti da ne bi nikdar tako okolo sebe posegla, da ne bi bil Istranin Slovan, morebiti da bi bila potem tudi prejšnja vlada kaj poskrbela, da bi se bila preteča nesreča od ubozega zatiranega slovanskega roda isterskega odstranila, ali vsaj ublažila. Ali za slovansko Istro niso storile prejšnje vlade nič, prepustile so jo popolnoma lahonstvu, katero je z vso silo navalilo na Istro tako, da je ta v nevarnosti zgubiti svoj slovanski značaj. Italijanski pritisk se kaže najbolj zdaj ob tej silnej bédi, ki je pritisnila na Istro. Lahoni mislé, da je prišel zdaj ón čas, ko si bodo ojačili svoj upliv na neuzbujeni isterski narod; za to so osnovali si svoj odbor, ki pobira doneskov za uboge Istranine, in razdeljevajoči te darove delajo za bodočnost, za svojo politiko. Ako se mi isterski in drugi Slovanje ne pobrinemo, zasejal bode lahonski podporni odbor iskro razpora mej isterski narod, kar je temu odboru tudi namera. Uže so se ob zdanjej prilici tukajšnji Talijanaši ohrabril toliko, da ščuvajo ljudstvo na našo narodno duhovščino, češ, da je óna kriva, da državni zbor nij dovolil vlaškega leta Istri večje podpore, ker Istra néma kredita, kateri so zapravili isterski narodni duhovniki. Tako ščujejo lahoni, oni ne nabirajo

darov iz usmiljenja, nego iz političkih nakan, zoper slovansko Istro napérjenih. Temu nasproti delati je dolžnost vsacega Slovana, in na to dela tudi slovanski podporni komitet v Pazinu. Zdaj je prilika, da se zaseje dobro seme; darovi, kateri bodo došli zdaj v ubogo stradajočo Istro od Slovanov, ti darovi bodo narod probudili do spoznavanja, kje da so njegovi pravi prijatelji, njegovi bratje, to bode ukrepilo slovansko vzajemnost. Istra umira, pomagajte jej!

Domače stvari.

— (Slovensko gledališče.) Po dolgem prestanku bo prihodnje nedeljo 11. dan t. m. ob 7. uri zvečer zopet javna slovenska gledališka predstava in sicer na odru ljubljanske čitalnice. Dramatično društvo bode provajalo veselo igro v treh dejanjih „Ogenj nij igrača“. Drug pot bomo razložili, zakaj redni igrokazi v deželnem gledališču še niso mogoči: čim bolj bodo národní ljubljanačje podpirali „Dramatično društvo“, tem preje se bodo óno spet preselilo v véliki Talijin hram.

— (Pismokravec na tukajšnje pošti.) Iz Ljubljane se piše v dunajsko „D. Ztg.“, da je na tukajšnje pošti neki 21letni praktikant H. pol leta pisma kradel, v katerih je slutil kaj vrednosti.

— (Nesreča po premogu.) Dekla v tukajšnjem Huttinem zavodu je óndan kurila s premogom, kateri užgavši se, s pokom eksplodira, in jo po obrazu in rokah hudo oškoduje; moralo je biti v premogu še nekaj nerazstreljenega dinamita, ki se je pa potem vnel. Treba paziti.

— († Župnik Josip Virk), stari slovenski pesnik, je 4. t. m. umrl. Nekrolog prinesemo jutri.

— (Kranjske deželne dobrodelne naprave v letu 1879.) V oskrbi in ozdravljenji je bilo bolnikov in bolnic: v bólnici 3536 v blaznici 263, v porodnišnici (169 mater in 153 otrok) 322, skupaj 4121. Odpadlo jih je po izstopu ali smrti: v bólnici 3209, v blaznici 138, v porodnišnici (159 mater in 150 otrok) 309, skupaj 3656. Konec leta 1879 jih je tedaj ostalo 465, in sicer v bólnici 327, v blaznici 125, v porodnišnici (10 mater in 3 otroki) 13. Število bolnikov in bolnic 1. 1879. 4121 je proti lanskemu številu 3785 višji za 336.

— (Celjska čitalnica) vabi k veselici s tombolo, petjem in plesom dné 11. jan. ob 1/8. uri zvečer.

— (Slovenski polk Kuhnov) je drugi polk v celej avstrijskej armadi, ki ima največ kolajn za hrabrost, ima jih namreč 72 vojakov; samo jeden polk ima 3 več, nego naš, ta pa je tukajšen artilerijski polk baron Hofmanov št. 12.

— (Zmrznil) je 19. dec. kmet Anton Jaklič iz Dolnjega vrha blizu Novega mesta, ko je iz svojega vinskega hrama z gorice piján domov šel. V snegu se je poznalo, da je prej 40krat pal in vstal predno je obležal.

— („Edinost“) v Trstu izhajajoči slovanski časopis, bode odslej izhajal v sredo vsacega tedna; prinašal bode, kakor se nam piše, mnoge trgovinske in gospodarstvene stvari, dotikajoče se Trsta. Vsem ónim, ki radi podpirajo narodno stvar, naj je ta tržaškimi okoličanskimi Slovencem prepotrebni list, iskreno priporočen.

Velečastiti volilci radeškega, trebanjskega in kočevskega okraja!

Ko je podpisani odbor po volitvah lanskega leta 1. dné julija od Vas slovo jemal, ponosen Vaše slavne zmage, je zahvali svojej za izvrstno lepo slogu, s katero ste izvršili volitev, dodal prošnjo, da, ako se zopet drugi pot obrnemo do Vas, zaupljivo sprejmete nasvèt naš, ki nikoli néma drugzega pred očmi, nego blagor mile naše domovine.

In ta naša prošnja je po vse odmev našla v srcih Vaših: izid volitve 3. dné t. m., pri katerej ste po našem nasvetu vsi trije okraji slovenskih občin, pa tudi nemških v Kočevji, enoglasno volili princa Ernsta Windischgrätza, je tako sijajen, da takóšnega dosihmal némamo še zabilježenega v listinah volitev na Kranjskem.

Bodite uverjeni, da, kakor so sedanje naše političke razmere, si niste mogli boljšega zastopnika v državnem zboru izbrati, kakor je svetli gospod Ernst princ Windischgrätz, ves naš po programu svojem.

Sprejmite tedaj prisrčno zahvalo za neomahljivo zaupanje, ki ste ga zopet dejansko razodeli podpisanemu volilnemu odboru. Slava Vam!

Ob enem pa sprejmite zahvalo odličnega vsvojega poslanca, ki jo po meni Vam, velečastiti volilci, z Dunaja pošilja tako-le se glasečo:

„Tako častno mi od kraja radeškega, trebanjskega in kočevskega izročeno državno poslanstvo radostno sprejemem. Prosim vas, gospod doktor, blagovolite mojim volilcem sporočiti prisrčno mojo zahvalo in dodati jim zagotovilo, da me ta volitev temveč veseli, ker me je za svojega zastopnika izbral narod, katerega géslo je v soglasji z mojim: „vse za vero, dom in cesarja.“
Ernst princ Windischgrätz.

V svesti smo si, da bode srcu Vašemu dobro delo to odkritosrčno zagotovilo Vašega sedanjega zastopnika, ki hoče po vse tisti pot ioditi, kakor ga je hodil preblagi naš pokojnik grof Josip Barbo.

V Ljubljani 6. januarja 1880.

Za narodni volilni odbor:

Dr. Jan. Bleiweis.

Razne vesti.

* (O Rudolfovej železnici) smo nedavno poročali, da jo je država vzela v svojo upravo; pri tej priliki pa smo izrazili tudi svoje mnenje, da vlada ne bode ostala samo pri tem koraku, nego da bode tudi druge železniške proge vzela v svojo obskrb. In res namerava tako storiti zdanji trgovinski minister sè zapadno železnico. Gledé tega se vršé uže razgovori.

* (Povodnji.) Skoraj iz vseh delov Evrope se čuje o povodnjih, katere je prouzročilo južno vreme ónih dnij. Tako se poroča o rekah Dunavu, Rénu, Visli in drugih, da so se otajale in izstopile iz svojih strug. Led se je po teh rekah gromadno dalje valil, na mnogih krajih se zajézil, vsled česar so vode izstopile in poplavile sela in mesta. Mesto Dunaj je še dné 5. t. m. bilo v silnej opasnosti. Poleg Hainburga in Fischamenda se je led zajézil in voda je jela bolj in bolj rasti; k sreči je pa kmalu začel se led dalje pomikati, tako da je voda tudi jela upadati. A Dunav je v okolici bečkej in dolž svojega teka učinil mnogo škode. V Albernu je 200 osób, ki zdaj némajó strehe, v Ebersdorfu 140, v Pfaffenavu 80, v Simmeringskem logu 1000 osób. Cesar občine in posamni dobrotniki trudijo se, da bi tem siromakom osodo olajšali. — Tudi reka Rén je silno škode napravila, a poroča se, da je nevarnost zdaj mi-